

V Bruseli 13. 1. 2016
C(2016) 86 final

STANOVISKO KOMISIE

z 13. 1. 2016

podľa nariadenia (EÚ) č. 994/2010 k preventívnemu akčnému plánu a núdzovému plánu, ktoré predložil zodpovedný orgán Slovenskej republiky Európskej komisii

STANOVISKO KOMISIE

z 13. 1. 2016

podľa nariadenia (EÚ) č. 994/2010 k preventívnemu akčnému plánu a núdzovému plánu, ktoré predložil zodpovedný orgán Slovenskej republiky Európskej komisii

1. POSTUP

V článku 4 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (ďalej len „nariadenie“) sa vyžaduje, aby zodpovedný orgán každého členského štátu vypracoval preventívny akčný plán (ďalej len „PAP“) a núdzový plán (ďalej len „EP“, spolu ďalej len „plány“). V súlade s článkom 5 ods. 4 a článkom 10 ods. 2 nariadenia sa plány musia aktualizovať každé dva roky, pokiaľ si okolnosti nevyžadujú častejšie aktualizácie.

Plány (ako aj ich aktualizácie) musia byť založené na vnútroštátnych posúdeniach rizík, ktoré musí každý zodpovedný orgán podľa článku 9 nariadenia pred prijatím plánov prijať a oznámiť Komisii. Posúdenie rizík by malo obsahovať úplné posúdenie rizík ovplyvňujúcich bezpečnosť dodávky plynu v členskom štáte na základe spoločných prvkov, medzi ktoré okrem iného patrí uplatnenie rôznych scenárov výnimočne vysokého dopytu po plyne a prerušenie dodávky. Posúdenie rizík sa musí aktualizovať prvýkrát najneskôr 18 mesiacov po prijatí plánov.

Zodpovedný orgán Slovenskej republiky, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, oznámil svoje aktualizované posúdenie rizík podľa článku 9 nariadenia Komisii 31. augusta 2015.

Zodpovedný orgán Slovenskej republiky 31. augusta 2015 oznámil Komisii svoj aktualizovaný preventívny akčný plán a aktualizovaný núdzový plán. Komisia nemá informácie o tom, že by Slovenská republika konzultovala svoje plány s inými členskými štátmi, najmä so svojimi susedmi.

Komisia sa domnieva, že je vhodné oznamovať akékoľvek pripomienky k aktualizovaným plánom prostredníctvom rovnakého postupu a uplatňovaním rovnakých hodnotiacich kritérií, ako je uvedené v článku 4 ods. 6 nariadenia vzhľadom na pôvodné plány.

Preto po posúdení plánov v aktualizovanom znení a vzhľadom na kritériá uvedené v článku 4 ods. 6 písm. b) bode i) až iii) nariadenia a po oboznámení Koordinačnej skupiny pre plyn v dňoch 28. januára 2015, 4. mája 2015 a 22. septembra 2015 s hlavnými zisteniami, má Komisia k plánom tieto pripomienky.

2. POSÚDENIE PLÁNOV ZO STRANY KOMISIE

Plány, ktoré predložil zodpovedný orgán Slovenskej republiky, sú v niektorých aspektoch podrobné a poskytujú riešenia v prípade vážnej krízy. Komisia sa však domnieva, že niektoré prvky plánov nie sú v súlade s požiadavkami nariadenia.

2.1 Preventívny akčný plán (PAP)

Informácie týkajúce sa standardu infraštruktúry

Podľa článku 5 ods. 1 písm. b) nariadenia sa v PAP Slovenskej republiky uvádzajú údaje na výpočet štandardu N-1 a na výpočet najväčšej infraštruktúry. Je však potrebné poznamenať, že údaje pre štandard sú vypočítané pomocou hodnoty D_{max} 44,4 mcm/d, pričom v oddiele 3.3 sa uvádza, že hodnota D_{max} by mala byť 46,9 mcm/d. Zdá sa, že hodnota použitá v aktualizovanom PAP by mohla pochádzať z predchádzajúcej verzie daného plánu.

Komisia preto vyzýva zodpovedný orgán Slovenskej republiky, aby zrevidoval výpočty štandardu N-1 a vychádzal pri tom z aktualizovaných hodnôt.

Vymedzenie pojmu chránení odberatelia a štandard dodávky

Článok 2 ods. 1 nariadenia obsahuje vymedzenie pojmu určitých skupín odberateľov plynu ako „chránených odberateľov“ s kvantitatívnymi limitmi pre niektoré kategórie odberateľov. Hoci je potrebné považovať všetky domácnosti pripojené k plynárenskej distribučnej sieti za chránené, nariadenie umožňuje členským štátom zahrnúť do vymedzenia pojmov aj iné kategórie za predpokladu, že spĺňajú určité podmienky. Konkrétne v článku 2 ods. 1 písm. a) nariadenia sa stanovuje, že malé a stredné podniky pripojené k plynárenskej distribučnej sieti a základné sociálne služby pripojené k plynárenskej distribučnej alebo prepravnej sieti možno tiež považovať za „chránené“ v prípade, že tak daný členský štát rozhodne, ale len ak nepredstavujú viac než 20 % konečného použitia plynu. V článku 8 ods. 1 nariadenia sa vyžaduje, aby dodávky plynu pre chránených odberateľov boli zabezpečené na určité minimálne obdobie v prípade scenárov výnimočne vysokej spotreby plynu alebo prerušenia dodávok¹, tzv. „štandard dodávky“. V súlade s článkom 5 ods. 1 písm. b) nariadenia sa v PAP predloženom členskými štátmi musia uviesť „*Opatrenia, objemy, kapacity a časový rozvrh potrebný na splnenie [...] štandard dodávky*“.

PAP, ktorý predložil zodpovedný orgán Slovenskej republiky, odkazuje na vymedzenie pojmu chránení odberatelia v zákone o energetike (zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov), kde sú vymedzení ako odberatelia plynu, ktorí sú pripojení k distribučnej sieti a rozdelení do niekoľkých kategórií². PAP Slovenskej republiky však neobsahuje konkrétne údaje o spotrebe chránených odberateľov, a preto nie je možné posúdiť, či je v plnom súlade s požiadavkami článku 2 ods. 1 nariadenia ani či vymedzenie pojmu chránení odberatelia predstavuje správny základ na výpočet štandardu dodávky.

PAP predložený Slovenskou republikou navyše neobsahuje podrobné informácie týkajúce sa objemov nevyhnutných na dosiahnutie súladu so štandardom dodávky.

Komisia sa preto domnieva, že v PAP Slovenskej republiky by sa malo ďalej vysvetliť vymedzenie skupiny chránených odberateľov a súlad so štandardom dodávky. Komisia pripomína Slovenskej republike, že každý zvýšený štandard dodávky by mal spĺňať podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 nariadenia a musí byť opísaný v PAP v súlade s článkom 5 ods. 1 nariadenia.

Informácie o záväzkoch týkajúcich sa služby vo verejnom záujme

¹ Pozri článok 8 ods. 1 (pokiaľ ide o „štandard dodávky“ a konkrétne scenáre) a článok 2 ods. 1 nariadenia (pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „chránení odberatelia“).

² Odberatelia plynu v domácnosti, malé podniky (vymedzené v slovenskom zákone o energetike ako koncoví odberatelia plynu s celkovou maximálnou ročnou spotrebou plynu 100 000 kWh), odberatelia plynu, ktorí vyrábajú teplo a teplú úžitkovú vodu určené pre domácnosti alebo pre osoby, ktoré nie sú schopné pri výrobe tepla prejsť na iné palivo, prevádzkovatelia zdravotníckych zariadení, zariadenia sociálnych služieb, zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, školy a odberatelia plynu okrem tých, ktorí sú zahrnutí v predchádzajúcich kategóriách a za podmienok stanovených nariadením a všeobecne záväzným právnym predpisom.

V článku 5 ods. 1 písm. g) nariadenia sa vyžaduje, aby sa v pláne vykazovali všetky informácie o všetkých záväzkoch týkajúcich sa služby vo verejnom záujme, ktoré sa týkajú bezpečnosti dodávky plynu. Slovenský plán túto problematiku nerieši.

Komisia sa preto domnieva, že v PAP Slovenskej republiky by sa malo jasne uviesť, že takéto záväzky týkajúce sa služby vo verejnom záujme súvisiace s bezpečnosťou dodávky neexistujú alebo v prípade, že existujú, poskytnúť o nich dostatočné informácie.

2.2 Núdzový plán (EP)

Postupy a opatrenia pre každú úroveň krízovej situácie

Článkom 10 ods. 1 písm. f) nariadenia sa stanovuje, že EP stanovuje podrobné postupy a opatrenia pre každú úroveň krízovej situácie vrátane zodpovedajúcich režimov výmeny informácií. Podľa článku 10 ods. 1 písm. h) nariadenia EP stanovuje, akým spôsobom môžu trhové opatrenia prispieť k zvládnutiu situácie na úrovni pohotovosti a k zmierneniu situácie na úrovni stavu núdze. Ďalej sa článkom 10 ods. 1 písm. i) nariadenia definuje, že EP stanovuje, akým spôsobom môžu prispieť netrhové opatrenia na úrovni stavu núdze, a posudzuje, do akej miery je nevyhnutné prijatie netrhových opatrení, aby sa krízová situácia dala zvládnuť, posudzuje ich dôsledky a stanovuje postupy ich realizácie.

V článku 10 ods. 1 písm. d) nariadenia sa stanovuje, že EP zaručuje, aby sa plynárenským podnikom a priemyselným odberateľom plynu poskytol dostatok príležitostí reagovať na každej z úrovní krízovej situácie.

EP, ktorý predložil zodpovedný orgán Slovenskej republiky, neobsahuje postupy a opatrenia pre každú úroveň krízovej situácie, a obsahuje iba netrhové opatrenia, avšak bez opisu postupu. EP Slovenskej republiky neobsahuje ani žiadne identifikácie alebo odhad prínosu trhových a netrhových opatrení k zvládaniu príslušných situácií. Okrem toho neexistuje žiadne vysvetlenie alebo diagram, ktorým by sa vymedzil informačný tok alebo väzby medzi účastníkmi trhu. V tejto súvislosti nie je možné posúdiť či sa plynárenským podnikom a priemyselným odberateľom plynu poskytuje dostatok príležitostí reagovať na každej z úrovní krízovej situácie.

Komisia sa preto domnieva, že EP Slovenskej republiky by sa mal zmeniť tak, aby sa v ňom jasne definovali postupy a opatrenia, ktoré sa majú uplatňovať na každej z úrovní krízovej situácie, a ako trhové a netrhové opatrenia prispievajú k zvládnutiu rôznych úrovní krízovej situácie. EP by mal zahŕňať aj zodpovedajúce režimy výmeny informácií pre každú úroveň krízovej situácie, ako sa vyžaduje v nariadení.

Spolupráca s ostatnými členskými štátmi

V článku 10 ods. 1 písm. j) nariadenia sa stanovuje, že plán opisuje mechanizmy používané na spoluprácu s ďalšími členskými štátmi v rámci jednotlivých úrovní krízovej situácie. V EP, ktorý poskytol zodpovedný orgán Slovenskej republiky, sa síce uvádzajú subjekty zapojené do spolupráce so zodpovednými orgánmi a prevádzkovateľmi prepravných sietí iných členských štátov, chýba v ňom ale jasný opis alebo podrobné mechanizmy podľa jednotlivých úrovní krízovej situácie.

Komisia preto zastáva názor, že EP Slovenskej republiky by sa mal upraviť tak, aby zahŕňal opis mechanizmu používaného na spoluprácu s ďalšími členskými štátmi podľa jednotlivých úrovní krízovej situácie.

Obmedzenia cezhraničného toku plynu

Článkom 10 ods. 7 nariadenia sa stanovuje povinnosť členských štátov a najmä zodpovedných orgánov zabezpečiť, aby: „a) neboli zavedené žiadne opatrenia, ktoré kedykoľvek neprímerane obmedzujú tok plynu v rámci vnútorného trhu; b) neboli zavedené žiadne opatrenia, ktoré by mohli vážne ohroziť situáciu v oblasti dodávky plynu v inom členskom štáte, a c) bol zachovaný cezhraničný prístup k infraštruktúre v súlade s nariadením (ES) č. 715/2009, pokiaľ je to technicky a bezpečnostne možné v súlade s núdzovým plánom.“

V EP, ktorý poskytol zodpovedný orgán Slovenskej republiky, sa stanovuje, že zodpovedný orgán: „*rozhodne o prerušení ťažby plynu zo zásobníka pre dotknutých účastníkov trhu s plynom, ktorí uskladňujú plyn pre odberateľov mimo vymedzeného územia, po zvážení prijatia dostupných opatrení zameraných na zaistenie technickej bezpečnosti siete na vymedzenom území vrátane možnosti cezhraničnej spolupráce, v súlade s nariadením.*“

Vzhľadom na rozmanitosť prepojení medzi Slovenskou republikou a jej susedmi a vzájomnú previazanosť vyplývajúcu z tejto úzkej integrácie, je dôležité, aby sa v jej plánoch dôsledne analyzovali možné vplyvy vnútroštátnych núdzových opatrení a plne zohľadnili riziká súvisiace s bezpečnosťou dodávky v ostatných členských štátoch. „Energetické záťažové testy“³ ukázali, že chýbajúca koordinácia núdzových opatrení v prípade vážnej krízy môže výrazne oslabiť odolnosť členských štátov. Naopak, úzka koordinácia núdzových opatrení môže zmierniť dôsledky vážneho prerušenia dodávky, a predísť zbytočnej ujme spôsobenej jednotlivým členským štátom. Komisia sa domnieva, že opatrenie Slovenskej republiky opísané v predchádzajúcom odseku, t. j. možnosť, aby zodpovedný orgán prerušil ťažbu plynu zo zásobníka spotrebiteľom mimo ich územia, môže mať vplyv na susedné krajiny, čo môže predstavovať nedodržanie ustanovení uvedených v článku 10 ods. 7 písm. a) a c) nariadenia. Pokiaľ ide o článok 10 ods. 7 písm. b), Komisia nemôže v tomto štádiu na základe poskytnutých informácií dospieť k záveru, že takéto opatrenie by mohlo ohroziť bezpečnosť dodávky v inom členskom štáte, keďže okrem iného nie je jasné, či bol tento EP predmetom konzultácií so susednými krajinami.

Komisia zastáva názor, že predmetné opatrenie je potrebné v EP podrobnejšie vysvetliť, uviesť aspoň jeho rozsah, podmienky, za ktorých by sa uplatňovalo, jeho vplyv na susedné krajiny a odôvodnenie súladu takéhoto opatrenia s podmienkami stanovenými v článku 10 ods. 7 nariadenia.

2.3 Ďalšie pripomienky

Komisia by ďalej chcela upozorniť zodpovedný orgán Slovenskej republiky na niektoré iné prvky predložených plánov, ktoré nevyvolávajú právne obavy z hľadiska ich zlučiteľnosti s prvkami uvedenými v článku 4 ods. 6 písm. b) bode i) až iii), ale ktoré môžu zodpovednému orgánu poskytnúť užitočné usmernenia v prípade budúcich zmien plánov.

- V aktualizovaných plánoch, ktoré zodpovedný orgán Slovenskej republiky predložil, nie sú uvedené žiadne informácie o konzultovaní plánov s relevantnými, minimálne susediacimi členskými štátmi, ako sa vyžaduje v článku 5 ods. 4 a článku 10 ods. 2 nariadenia. V plánoch by sa malo jasne uviesť, či došlo k vzájomnej výmene plánov so susednými členskými štátmi.

³ Oznámenie zo 16.10.2014 o krátkodobej odolnosti európskej plynárenskej sústavy Pripravenosť na možné prerušenie dodávok z východu počas jesene a zimy 2014/2015 („správa o záťažovom teste“), COM(2014)654 final.

- PAP, ktorý poskytol zodpovedný orgán Slovenskej republiky, obsahuje rozsiahly súhrn posúdenia rizík, neobsahuje ale oddiel venovaný náležitej identifikácii rizík ani akýkoľvek odkaz na scenáre rizík alebo identifikáciu scenárov. PAP by mal zahŕňať komplexnejší súhrn aktualizovaného posúdenia rizík vypracovaného Slovenskou republikou, vzťahujúci sa najmä na identifikáciu rizík a scenárov rizík. Okrem toho by sa v tomto pláne malo stanoviť jasné prepojenie medzi opatreniami v ňom obsiahnutými a konkrétnymi rizikami, ktoré majú odstrániť alebo zmierniť. Takéto zlepšenia zvýšia zrozumiteľnosť plánov a prispievajú k vyššej transparentnosti, najmä pokiaľ ide o účinnosť plánov.
- Ak by obsahoval odkazy na hospodársky vplyv, účinnosť a efektívnosť opatrení, alebo ich vplyv na fungovanie vnútorného trhu s energiou a vplyv na životné prostredie a odberateľov plynu, mohol by PAP ďalej prispievať k transparentnosti politiky bezpečnosti dodávky plynu.
- Ďalej mohol vylepšiť, ak by sa doň začlenilo vysvetlenie, ako sa zohľadňuje celoúničný desaťročný plán rozvoja siete, najmä pokiaľ ide opatrenia na dodržanie štandardu infraštruktúry.
- Nie sú vymedzené žiadne opatrenia ani kroky na zmiernenie potenciálneho vplyvu súvisiaceho s výrobou elektrickej energie (pozri článok 10 ods. 1 písm. e) nariadenia) a v plánoch nie je ani žiadny údaj, prečo by nebolo vhodné identifikovať takéto opatrenia a kroky.
- Komisia pripomína Slovenskej republike, že ak akékoľvek investície do budúcej infraštruktúry uvedenej v oddiele 2.2 PAP budú zahŕňať štátne zdroje, mohli by tieto zdroje predstavovať štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ (ak budú splnené aj ďalšie v ňom uvedené podmienky) a musia byť oznámené Komisii podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ sa na ne nevzťahuje všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách⁴.

3. ZÁVER

Na základe uvedeného posúdenia a vzhľadom na článok 4 ods. 6 písm. b) bod ii) nariadenia dospela Komisia k záveru, že niektoré prvky aktualizovaných plánov nespĺňajú určité ustanovenia tohto nariadenia.

Komisia žiada zodpovedný orgán Slovenskej republiky, aby upravil plány a náležite zohľadnil obavy, ktoré Komisia vyjadrila v tomto stanovisku.

Posúdením Komisie vyjadreným v tomto stanovisku nie je dotknuté žiadne stanovisko, ktoré môže zaujať voči Slovenskej republike, pokiaľ ide o súlad vnútroštátnych opatrení s právnymi predpismi EÚ vrátane konaní vo veci porušenia právnych predpisov.

Komisia toto stanovisko uverejní. Komisia nepovažuje informácie uvedené v tomto stanovisku za dôverné, najmä preto, lebo sa týka dokumentov, ktoré sú verejne dostupné. Komisia vyzýva zodpovedný orgán Slovenskej republiky, aby ju informoval do piatich pracovných dní od doručenia stanoviska, či sa domnieva, že obsahuje citlivé obchodné informácie, ktorých dôvernosť sa má zachovať.

⁴

Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1 – 78).

V Bruseli 13. 1. 2016

Za Komisiu

Miguel ARIAS CAÑETE
člen Komisie

OVERENÁ KÓPIA ORIGINALU
Za generálneho tajomníka

Jordi AYET PUIGARNAU
Riaditeľ kancelárie
EURÓPSKA KOMISIA